

Açık Kaynak İşletim Sistemleri

Dr.Öğr.Üyesi Füsun Yavuzer Aslan

Linux Masaüstü Ortamları

Desktop Environment

Masaüstü Ortamları

- Bilgisayarların grafiksel arayüzle kullanılmasını sağlayan bilgisayar yazılımlarına verilen addır.
- Komut satırında kullanılan kodların ezberlenmesi ortalama bir bilgisayar kullanıcısı için zor olduğundan, masaüstü ortamları kullanıcıların rahatça (fare ve tuş takımı kullanarak) bilgisayarları kullanmasını sağlar.
- Masaüstü ortamları aşağıdaki görünüm bileşenlerini sunar;
  - simgeler,
  - araç çubukları,
  - dizinler,
  - pencereler,
  - duvar kağıtları ve
  - sürükle bırak gibi kolaylaştırıcı yetenekler...

Masaüstü Ortamları

- Masaüstü ortamı için ihtiyaç duyulan bazı yazılımların bir arada bulunduğu ve bu yazılımların bir grafik arayüzü üzerinde bulunduğu yerdir denilebilir.
- Linux'ta birçok masaüstü ortamı bulunmaktadır.
- Sık kullanılan masaüstü ortamları;
  - KDE
  - GNOME
  - XFCE
  - MATE
  - CINNAMON

KDE Masaüstü Ortamı

- KDE (K Desktop Environment/ K Masaüstü Ortamı), projesi 14 Ekim 1996 yılında Matthias Ettrich tarafından Tübingen Üniversitesi'nde okurken duyurulmuş geliştirilmeye başlanmıştır.
- KDE, Unix ve Unix benzeri işletim sistemleri için geliştirilmiş Linux tarihinin en eski masaüstü ortamıdır.
- KDE, GNU/Linux, Solaris, BSD, Unix ve Unix benzeri işletim sistemleri üzerinde çalışmasının yanı sıra Cygwin aracılığıyla da Microsoft Windows üzerinde de çalışabilmektedir.

BSD(Berkeley Software Distribution, Kaliforniya Üniversitesi, Berkeley'in kaynak kodu dağıtımı)

Cygwin, Windows'taki Linux dağıtımına benzer işlevsellik sağlayan geniş bir GNU ve Açık Kaynak araçları koleksiyonudur. Cygwin programları kurulu bir Windows işletim sisteminde UNIX ve Linux programlarının çoğunu çalıştırmak mümkündür.

KDE Masaüstü Ortamı

- KDE arayüzünde görsellik ön planda olduğu için daha yüksek sistem gereksinimine ihtiyaç duyar.
- Çok sayıda uygulama ve geliştirme altyapısına sahip bir ortamdır.
- Geniş ölçüde özelleştirilebilir ve öğrenmesi kolay bir masaüstü ortamıdır.
- Projenin maskotu, **Konqi** isminde yeşil bir ejderhadır.
- Yaratıcısı Stephan Spatz'tır ve adı KDE'nin dosya ve genel ağ tarayıcısı Konqueror'dan gelmektedir.

Konqi and the KDE community!

KDE Masaüstü Ortamı

- KDE masaüstü ortamı üç temel bileşene ayrılmıştır;
  - KDE Plasma: Masaüstü ortamı bileşenlerini oluşturur. Sürüm döngüsü üçer aylık dönemlerden oluşur.
  - KDE Frameworks: Yazılım kütüphaneleri ve geliştirme bileşenlerini oluşturur. Sürüm döngüsü aylık dönemlerden oluşur.
  - KDE Applications: KDE uygulamalarını bulundurmaz. Sürüm isimlerini yayın tarihinden alır.

KDE 1.0

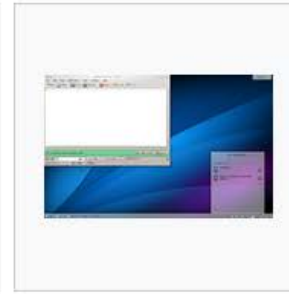
KDE 2.0

KDE 3.0

KDE 3.5

KDE 4.0

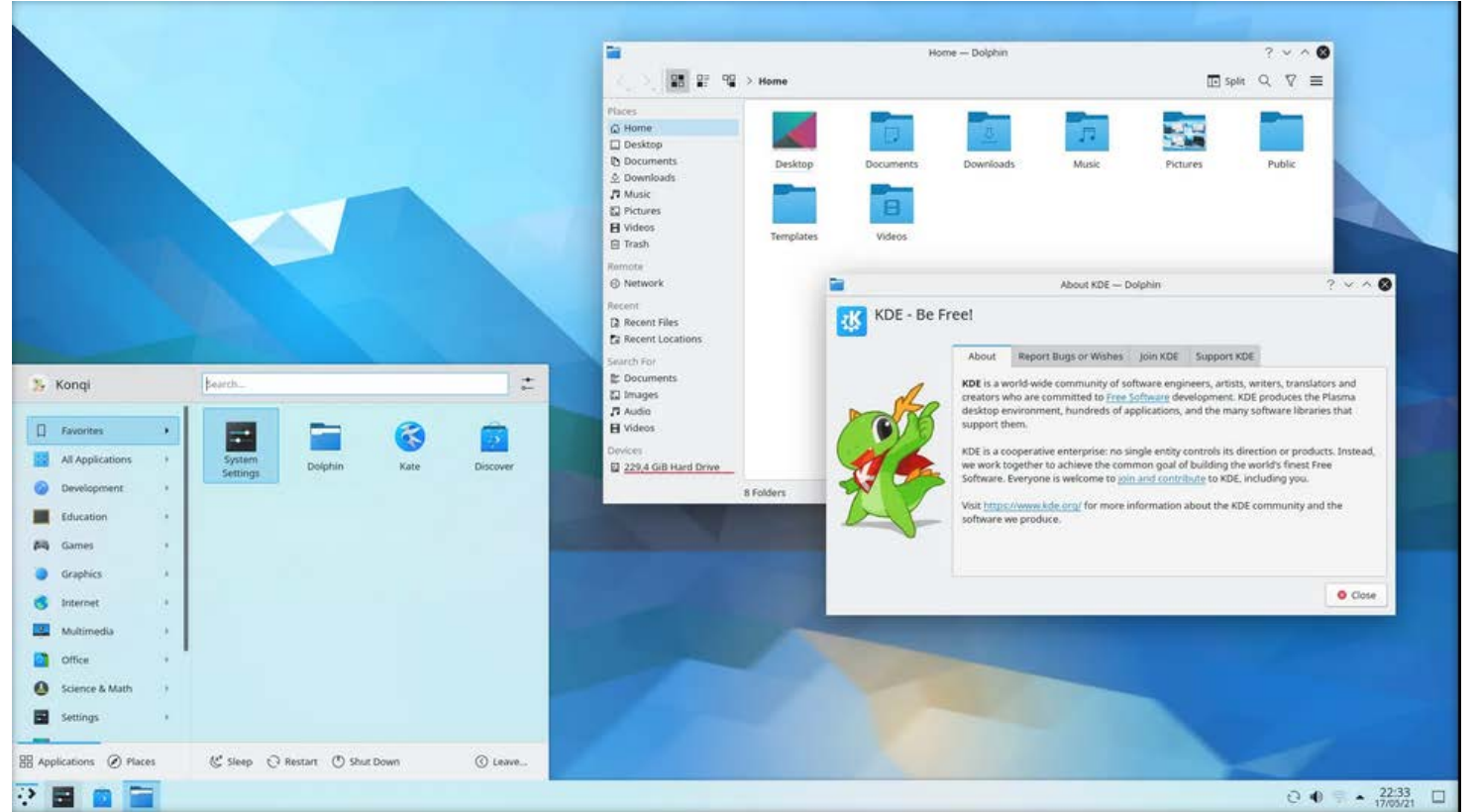

KDE Plasma 5

KDE Masaüstü Ortamı

- Varsayılan olarak KDE masaüstü ortamı kullanan bazı Linux dağıtımları:
  - Kubuntu
  - openSUSE
  - KDE Neon
  - Alt Workstation K
  - Fedora KDE
  - Manjaro KDE
  - ROSA
  - Arch Linux
  - Chakra
  - Debian
  - FreeBSD
  - Gentoo

GNOME Masaüstü Ortamı

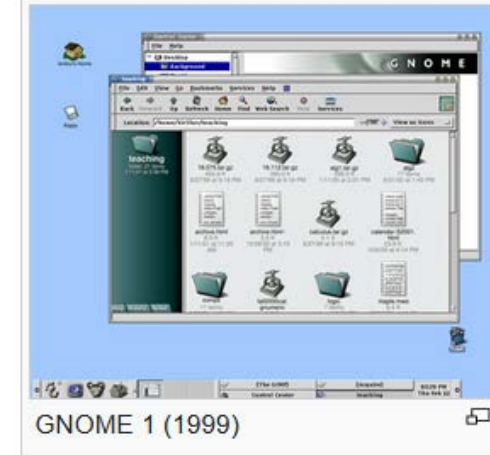

- GNU projesine bağlı GNOME Projesi topluluğunca geliştirilmekte olan GNOME (GNU Network Object Model Environment/ GNU Ağ Nesne Modeli Ortamı), Linux işletim sistemleri için geliştirilmiş grafiksel kullanıcı arayüzü sunan tamamen açık kaynak ve özgür masaüstü ortamıdır.
- 15 Ağustos 1997'de Miguel de Icaza ve Federico Mena tarafından masaüstü ortamı ve bunun için uygulamalar geliştirmek üzere özgür bir yazılım projesi olarak başlatıldı.
- KDE'ye alternatif seçenek olması için geliştirilmeye başlanmış ve günümüzde de KDE ile birlikte en popüler masaüstü ortamı olmuştur.
- İlk sürümü Mart 1999 da yayınlanmıştır.
- Sadece Linux işletim sistemi ile değil Solaris, BSD ve Unix türevi işletim sistemlerinde de kullanılabilir.

GNOME Masaüstü Ortamı

- GNOME, arayüzü daha az sistem gereksinimine ihtiyaç duyan yapısıyla eski sistem bilgisayarlarda bile rahatlıkla çalışma imkanı sunar.
- Sadeliği ve fonksiyonelliği bir arada barındıran bir arayüzdür.
- Özelleştirilmesi büyük ölçüde mümkün olan bir masaüstü ortamıdır.
- Günlük kullanım için gerekli olan neredeyse tüm yazılımlara sahiptir.
- GNOME, Linux'ta en çok tercih edilen masaüstü ortamıdır.
- GNOME masaüstü ortamı birçok Linux dağıtımı ile birlikte gelmektedir.

GNOME 1 (1999)

GNOME 2.18 (released in March 2007)

GNOME 2.6 (released in March 2004)

GNOME 3 has a modern approach to [user interface design](#) and naming the applications. This screenshot shows GNOME Weather running on [GNOME Shell](#), both in version 3.14 (September 2014)

GNOME Masaüstü Ortamı

- Varsayılan olarak GNOME masaüstü ortamı kullanan bazı Linux dağıtımları:

- Fedora
- Ubuntu
- Arch Linux
- Debian
- Solus
- Manjaro Linux
- CentOS
- OpenSUSE
- Zorin OS
- Pop!_OS

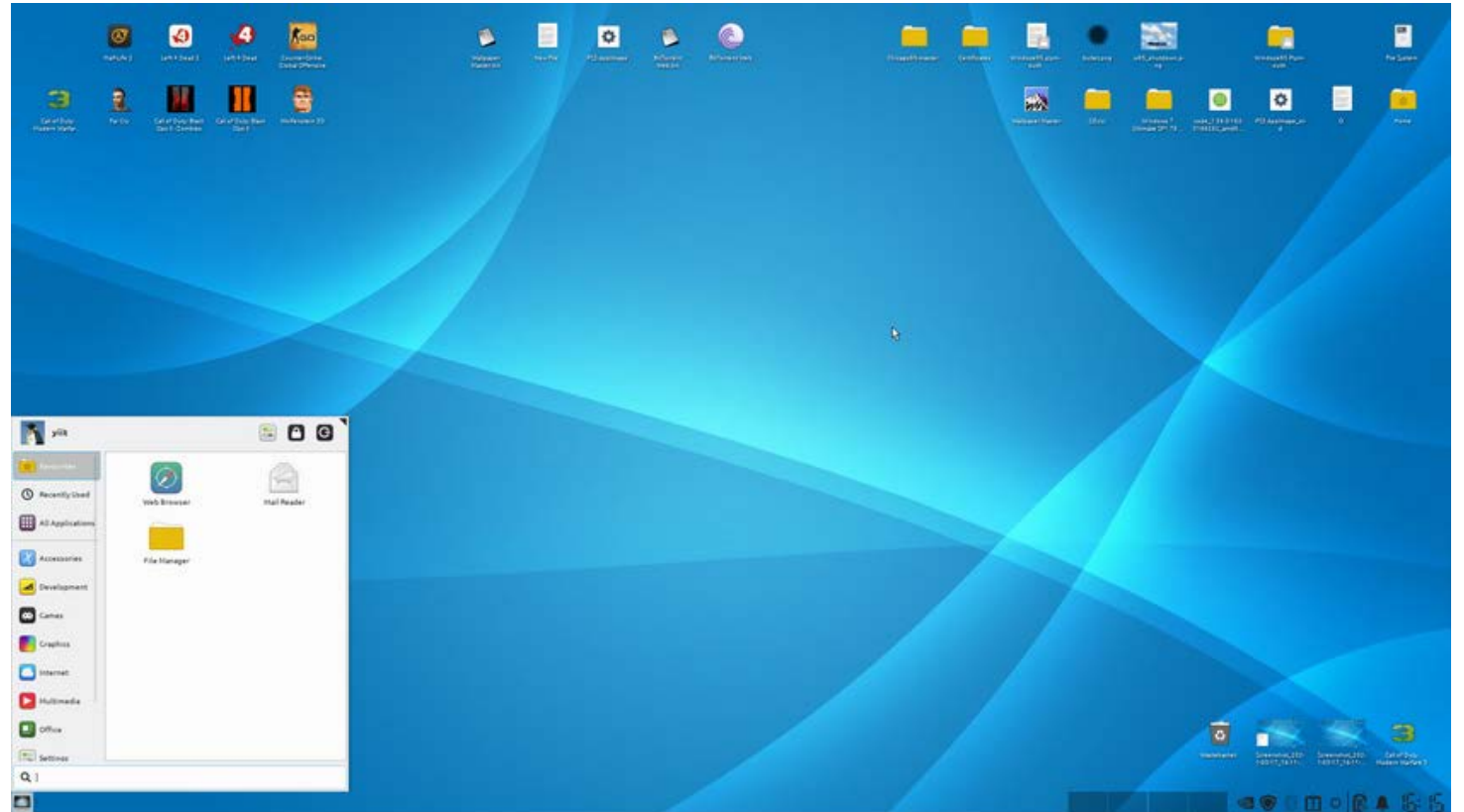

- XFCE, UNIX benzeri işletim sistemleri için hafif yani minimal ve hızlı bir masaüstü ortamıdır.
- GNOME ve KDE'ye kıyasla daha az sistem kaynağı kullanmaktadır. Düşük performanstaki makineler için idealdir.
- Sistem kaynaklarını korurken uygulamaları hızlı bir biçimde çalıştırır ve yürütür.
- Görünüş ve kullanım açısından GNOME'a benzemektedir.
- Kendine has bir pencere yöneticisi, dosya yöneticisi, panel vb öğeler barındırmaktadır.
- XFCE, her ne kadar GNOME ya da KDE kadar yaygın bir şekilde varsayılan masaüstü ortamı olarak tercih edilmese de birçok dağıtımda alternatif paket olarak sunulmaktadır.

XFCE Masaüstü Ortamı

- Varsayılan olarak XFCE masaüstü ortamı kullanan bazı Linux dağıtımları:
  - Linux Mint XFCE Edition
  - Pardus
  - Pisi Linux
  - Manjaro
  - Debian GNU/Linux
  - Endeavour OS
  - ...

MATE Masaüstü Ortamı

- Mate, GNU/Linux ve diğer UNIX benzeri işletim sistemlerinde çalışan ücretsiz ve açık kaynaklı yazılımlardan oluşan bir masaüstü ortamıdır.
- GNOME 2 baz alınarak geliştirilmiştir. GNOME 2'nin en son kaynak kodunu kullanarak klasik masaüstü yapısını sürdürmektir.
- MATE ismini Latin Amerika'da kafein oranı yüksek olan mate çayının hazırlanmasında kullanılan yerba mate çobanpüskülü bitkisinden alır.
- 19 Ağustos 2011 tarihinde ilk defa piyasaya sürülmüştür.
- MATE kullanıcılara hem hafif hem de tasarım olarak etkileyici bir masaüstü ortamı sunmaktadır.
- MATE, Linux Mint başta olmak üzere birçok işletim sistemi tarafından varsayılan masaüstü ortamı olarak kullanılmaktadır.

MATE Masaüstü Ortamı

- Varsayılan olarak MATE masaüstü ortamı kullanan bazı Linux dağıtımları:
  - Alpine Linux
  - Antergos
  - Arch Linux
  - Debian
  - Fedora
  - Gentoo
  - Linux Mint
  - Mageia
  - Manjaro
  - openSuse
  - ...

Cinnamon Masaüstü Ortamı

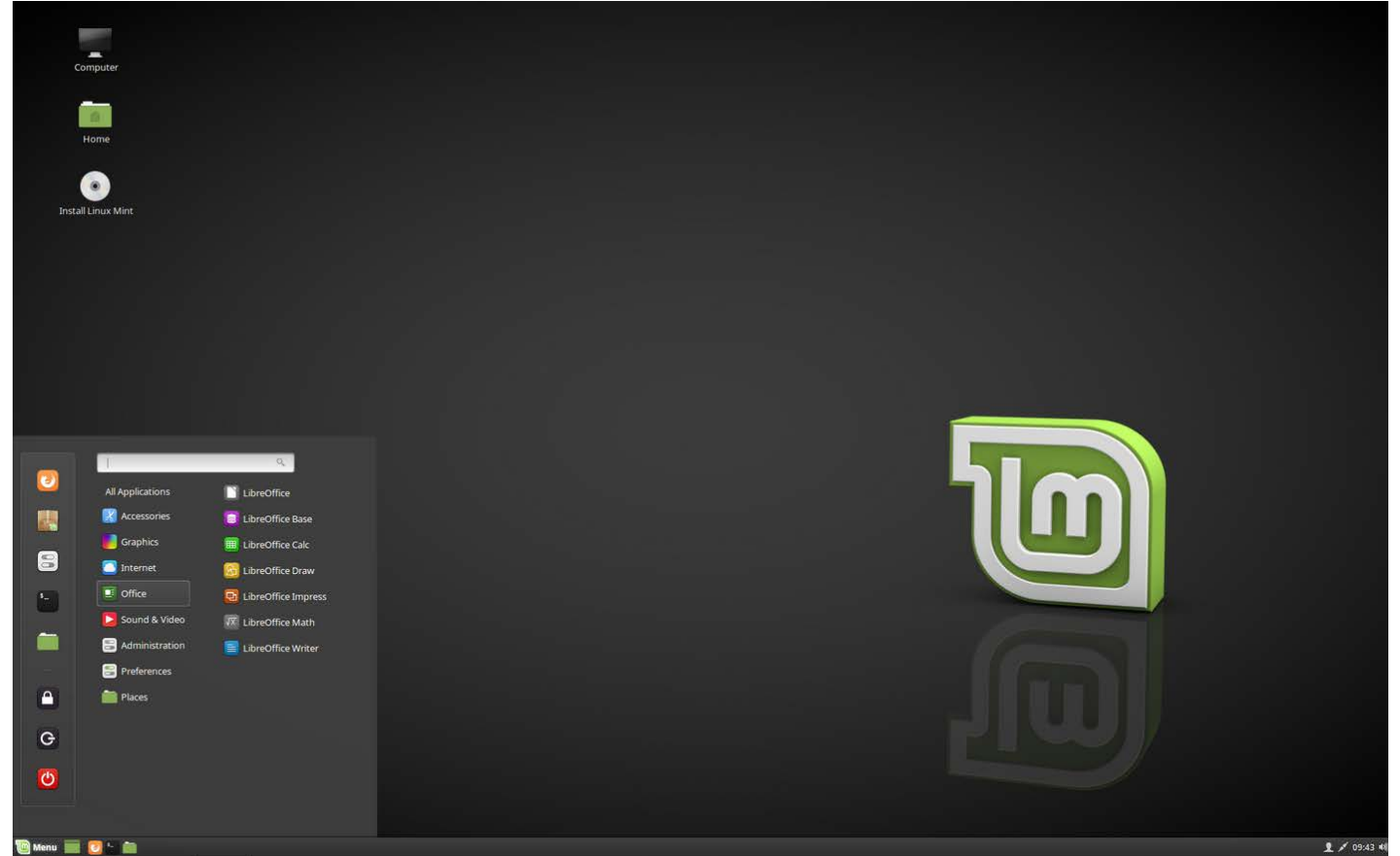
- Cinnamon, GNOME 3'ten türetilen özgür ve açık kaynaklı bir masaüstü ortamıdır.
- Diğer birçok Linux dağıtımı ve Unix benzeri işletim sistemlerinde isteğe bağlı olarak kullanılabilir.
- Cinnamon, Linux Mint geliştiricileri tarafından geliştirilmektedir.
- Windows işletim sisteminin masaüstü ortamına benzemektedir.
- Windows'tan Linux'a ilk kez geçenlerin kullanımı için iyi bir seçenek olarak göz önünde durmaktadır.

Cinnamon Masaüstü Ortamı

- Varsayılan olarak Cinnamon masaüstü ortamı kullanan bazı Linux dağıtımları:
  - Linux Mint
  - Artix Linux
  - feren OS Classic
  - Manjaro Linux
  - Gentoo Linux
  - Fedora Cinnamon

Diğer Masaüstü Ortamları

- **LXDE**, Unix benzeri işletim sistemleri için geliştirilen özgür ve açık kaynak kodlu bir masaüstü ortamıdır. Sistem kaynaklarını az tüketmesi ve kullanıcı dostu olması için tasarlanmıştır.
- **BUDGIE**, Açık kaynak kodlu masaüstü ortamı. Solus işletim sistemi için geliştirilmiştir. Ayrıca Ubuntu, Manjaro Linux, Sparky Linux, Gecko Linux işletim sistemlerine de kurulabilmektedir.
- **LXQt**, özgür ve açık kaynaklı hafif bir masaüstü ortamıdır. LXDE ve Razor-qt projelerinin birleşmesinden oluşmuştur. LXQt masaüstü ortamını varsayılan olarak kullanan Linux dağıtımları arasında Artix Linux LXQt sürümü, Lubuntu, Manjaro LXQt sürümü bulunur.
- **Pantheon** masaüstü ortamı Linux dağıtımı olan Elementary OS için basit ve iyi tasarlanmış bir masaüstü ortamıdır. Kullanıcılara sade, temiz ve düzenli bir masaüstü deneyimi sunar.

Kaynaklar

- Ubuntu, KodLab
- <https://kde.org/tr/>
- <https://community.kde.org>
- <https://www.gnome.org/>
- <https://xfce.org>
- <https://linuxmint.com/>
- <https://tr.wikipedia.org>
- <https://www.cygwin.com/>